

” 70 éve a gyermekekért,
70 éve az óvodapedagógusok
pedagógiai-módszertani
fejlődéséért ”

SAKMAI-MÓDSZERTANI FOLYÓIRAT

NEVELÉS

A címlapfotó-pályázat novemberi nyertese: a **Dunaharaszti Hétszínvirág Óvoda**

Kép címe: **Madárkarácsony, ajándék díszek
a madaraknak az óriás adventi koszorúra**

Csoport neve: **Bíbor csoport**
Beküldő óvodapedagógus: **Kelemen-Szebeny Olga**

LXXVI. évfolyam
2023. november
9. szám

Hegyes Andrea: Tudósítás a 27. Országos Óvodapedagógiai Szakmai Összejövetelről..... B2

KÉSZÜLJÜNK EGYÜTT A KÖZELGŐ ÜNNEPEKRE!

Orgoványi Anikó és Héttvári Andrea versei a téli ünnepekre 3

INTERJÚ

Hornján Anna: Interjú dr. Balatoni Katalin köznevelési helyettes államtitkárral 4

Hornján Anna: Interjú dr. Némethné Kovács Edittel,
a Nemzeti Pedagógus Kar Óvodai tagozatának elnökével 5

BOLDOG 70. SZÜLETÉSNAPOT ÓVODAI NEVELÉS!

Pivókné Gajdár Klára: Múltidéző szakmai emlékezések az Óvodai Nevelés lapjaiból (8. rész)..... 6

AZ ÓVODAI NEVELÉS SAJTÓTÖRTÉNETI KITEKINTÉSE

Kocsis Piroska–dr. Szeri Istvánné: Visszatekintés az óvodatörténeti folyóiratokra (8. rész)7

„A GYERMEK MINDENK FELETT ÁLLÓ ÉRDEKÉBEN” – SZEMELVÉNYEK KÖRMÖCI KATALIN SZELLEMI HAGYATÉKÁBÓL

Körmöci Katalin: Személyes bánásmód a befogadás időszakában (3. rész) 9

CÍMLAPFOTÓ-PÁLYÁZAT NYERTESE

A címlapfotó-pályázat novemberi nyertese a Dunaharaszti Hétszínvirág Óvoda..... 11

ÓVODÁINK PEDAGÓGIAI GYAKORLATÁBÓL

Bátori Zoltánné: Áldás, békeesség, búzakenyér, egészség! című projekt pedagógiai terve (1. rész) 12

Rácz-Ilés Ivett: Gyermekjoga a Kismanóknál..... 19

SAKMAI TUDÁSUNK BŐVÍTÉSÉHEZ

GYERMEKKÖZPONTÚSÁG

Batancs Enikő: A közös gondolkodás szabadsága 20

A TEHETSÉGFEJLŐDÉST TÁMOGATÓ KÖRNYEZET SZEREPE

Prof. dr. Gyarmathy Éva: A fejlesztő környezet átalakítása, avagy tehetségfejlesztés
címkék nélkül (3. rész)..... 21

Takácsné Szabó Melinda: Logikai-matematikai tehetségigéret az óvodában (1. rész) 22

DIGITALIZÁCIÓ ÉS ONLINE VILÁG AZ ÓVODÁBAN

Dr. Baracsi Katalin: Sango és az internetjogász az oviban 23

Fóris Marietta: A digitalizáció helye és szerepe az óvodáskorú gyermekek életében (3. rész) 24

MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ AZ ÜNNEPI ZENEI ANYAG ÖSSZEÁLLÍTÁSÁHOZ

Dr. Szarka Júlia: Zenei jó tanácsok a gyermek zenei fejlődésének támogatásához (4. rész)..... 25

A GYERMEKI MOZGÁS FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE

Horváthné Aczél Judit: A mozgás szerepe az óvodáskorú gyermekek fejlődésében (3. rész) 26

A „DE JÓ CSAK LENNI” GYERMEKJOGI KUTATÁS TAPASZTALATAI

„De jó csak lenni!” A gyermeki jogokat tisztelő pedagógiai gyakorlat kutatási eredményei (3. rész)

Dr. Natalie Canning–Szöllösi Tamás: „A szabadság játéka” 27

FONTOS, HOGY EZT IS TUDJUK!

HÁTTÉRTUDÁSUNK BŐVÍTÉSE ÉRDEKÉBEN

Bácskai Márta: Blum – mesével, játékkal önmagunk és a világ megismeréséhez! 28

TUDÓSÍTÁS

Szeles Éva–dr. Bárdi Árpád János: Valós környezeti nevelés –
tanulmányi kirándulás a KRE-PK óvodapedagógus hallgatóival 30

Hegyes Andrea: Tudósítás a Neteducatio Modern pedagógus konferenciájáról..... 32

Orgoványi Anikó: Beszámoló a Zöld Szív Konferenciáról..... B3

Örökös főszerkesztő: KÖRMÖCI KATALIN

Főszerkesztő: Hornján Anna
anna.hornyan@gmail.com

Főszerkesztő-helyettes:
Sinkovicsné Király Angéla
sinkovics.kiraly62@gmail.com

SAKMAI TANÁCSADÓ TESTÜLET:

Bíró Gyula, Dr. H. Tóth István CSc, Dr. Pálfi Sándor
PhD, Lizanecz Edina, Nagyné Szabó Etelka, Dr. Páli
Judit PhD, Tallér Erzsébet

A kiadásért felel: Machos Ferenc

machos.ferenc@sprintkiado.hu

Marketingigazgató: Mester Tamás

mester.tamas@sprintkiado.hu

Kiadó és szerkesztőség:

Sprint Kft., 1137 Budapest, Újpesti rkp. 7.

Telefon: 237-5060

E-mail: ovodaineveles@sprintkiado.hu

Hirdetésfelvétel:

ifj. Machos Ferenc

Telefon: 06 (1) 237-5060

06 (30) 335-2949

E-mail: hirdetes@sprintkiado.hu

MEGRENDELHETŐ:

• honlapunkon: www.sprint-kiado.hu

• telefonon: 06 (1) 237-5060

• e-mailben: elofizetes@sprintkiado.hu

Előfizethető még a Magyar Posta Zrt.-nél az ország bármely pontján közvetlenül a kézbesítőknél, a postahivatalokban, valamint a Központi Hírlap Irodánál:

1087 Budapest, Orczy tér 1.

Postacím: 1900 Budapest.

Tel.: 477-6300 vagy 767-8262

és hirlapelofizetes@posta.hu címen.

Éves előfizetési ár:

9800 Ft (10 megjelenés).

Külföldön terjeszti:

Color Interpress Kft.

1039 Budapest, Hatvany Lajos u. 14.

Tel./fax: 243-9232

info@colorinterpress.hu

A kéziratokat wordben, a rajzokat, fotókat
JPG-file-ban (1 MB feletti méretben) várjuk
az ovodaineveles@sprintkiado.hu e-mail-
címrre. Kéziratokat nem örzünk meg és nem
adunk vissza!

„A kiadó részére megküldött fotókra vonatkozó-
an írásban kérjük a beküldő nyilatkozatát, hogy
a képen szereplő személyek (gyerekek esetében
a szülők) hitelt érdemlően nyilatkoztak arról,
hogy hozzájárultak a publikáláshoz nyomtatott
és online formában egyaránt.

Kiadó a továbbiakban semmilyen felelősséget
nem vállal a beküldött és megjelent fotók tar-
talmáért!”

Nyomás: Pharma Press Kft.

Felelős vezető: Arany Tamás

A hirdetések tartalmáért felelősséget nem vállalunk!

HU ISSN 0133-1477

3. Algoritmikus gondolkodás – a dolgok rendje, egymásutáni-sága, egymáshoz való viszonya szabályosságra és a logikus gondolkodásra készítet.

Mindhárom terület minden életkorban fejlesztendő. A feladatok nyílt végű volta miatt az egyéni utak és a kreativitás is megjelenhet, miközben a foglalkozások tartalma, témája követhet bármely előírt vagy választott menetrendet.

A 21. századi fejlesztő környezet majdnem teljesen fordítottja, mint ami volt, és ami még most is gátolja a fejlődést:

- Sokféle fejlődésre és nem szűk kiválóságképre épülő.
- Autonómiát biztosító és kevésbé atyáskodó.
- Decentralizált, hálózatos és alig központosított.
- Megismerés hangsúlyú és csak néha minősítő.
- Együttműködésre készítető és néha versengő.
- Nyílt, nyitott és nem bizalmatlan, túlszabályozott.

Egy ilyen környezetben a tehetség is szabadon fejlődhet, és megmutatkozik.

Takácsné Szabó Melinda

KRE PK Neveléstudomány MA hallgatója

Logikai-matematikai tehetségigéreteik az óvodában (1. rész)

A matematika iránti fogékonyság már óvodáskorban fellelhető. Ezen érdeklődésre építve számos tevékenységterület közelebb hozható a gyermekekhez, így az erősségeikre építve fejleszthetjük azokat a területeket, melyekben kevésbé sikeresek. A matematika csodálatos, sokszínű világa a gyermeki felfedezés alappillére, szerves része a mindennapjainknak, így az óvodai életnek egyaránt.

A jelenlegi gyakorlatra és a tehetségfejlesztő szakemberek tapasztalataira építve állítottam össze egy tulajdonságlistát matematika területen az óvodás korra vonatkozóan. Ezen tulajdonságlista alapján megkönnyíthető az ezirányú érdeklődés azonosítása megfigyelés útján. A vizsgálat elemzi a jelenlegi gyakorlatban alkalmazott azonosítási módszereket, eljárásokat is. A kutatás azon kérdésekre kívánt választ találni, melyek megválaszolása elengedhetetlen a kisgyermekkorai logikai-matematikai tehetséggondozás tekintetében. A témával kapcsolatban kevés szakirodalmi vonatkozást találunk, amely az óvodáskorra vonatkozik. A tehetséggondozás tekintetében alapvető kérdés, hogy melyek azok a tulajdonságok, amik elsődleges jelei lehetnek a gyermek átlagon felüli képességeinek logikai-matematikai területen. Érdeemes-e, tudjuk-e a tehetség mértékét mérni óvodáskorban, mikor érdemes elkezdni a képességek mérését? Milyen azonosítási módszerekkel dolgoznak a szakemberek a kisgyermekeket illetően?

A tehetség azonosítása

„A tehetség természeti erő, amely a megjelenésére alkalmas környezetben alkotóerővé válhat” (Gyarmathy, 2012:6). Ahhoz,

hogy ezt az erőt felszabadítsuk, azonosítani kell a tehetségeket. Dr. Czeizel Endre megkülönböztet három tehetségfogalmat: giftedness – potenciális tehetséget, talentum – a megvalósult tehetséget és a géniuszt – párját ritkító tehetséget. Amit az óvodai-iskolai tehetségazonosító munka során keresünk, az a potenciális tehetség, mint tehetségigéret (Dávid–Hatvani–Héjja–Nagy, 2014).

Az azonosítási folyamatnak a tehetségigéreteik tekintetében az alábbi négy területre kell kiterjednie: (1) átlag feletti általános képességek; (2) átlagot meghaladó speciális képességek; (3) kreativitás; (4) feladat iránti elkötelezettség (Izsóné–Hujber, 2015:33–34).

A tehetségterületek középpontjában, különösen óvodáskorban, a csoport összes gyermekének fejlődése áll. A differenciálás alapját a képességek aktuális színvonala jelenti.

A logikai-matematikai tehetségek tekintetében a kutatók leginkább a 10 év feletti gyermekek megfigyelésére helyezték a hangsúlyt. Kevés szakirodalom foglalkozik kifejezetten a kisgyermekkorai matematikai tehetségekkel, ami különös, hiszen a zenei és a matematikai érdeklődés, tehetség mutatkozik meg leghamarabb. A matematikai tehetség az életkorral együtt változik, így nem lehet ugyanazokat a módszereket alkalmazni a különböző életkorokban. Más eljárás szükséges kisgyermekkorban, mint tizenéveseknél. A kisgyermekkorban megmutatkozó kiemelkedő matematikai képesség és érdeklődés, melyet elsősorban a magasabb szintű gondolkodás és az absztrakciós képesség korai megjelenése jellemez, később többnyire más területre kanyarodik. A matematikai tehetség korai felfedezése éppen ezért több szempontból is

jelentős (Gyarmathy, 2002). A matematikai tehetség már kisgyermekkorban megmutatkozik ugyan, de a nagy teljesítmények inkább az ifjúkorra várhatóak. A legtöbb matematikai tehetség már húszéves koráig komoly tudományos eredményeket ért el. Armstrong (1994) szerint virágzása nagyjából 40 éves korig tart, ezt az életkort meghaladóan kiemelkedő matematikai alkotásokat már nem hoztak létre (Gyarmathy Éva, 2002).

A kiváló matematikai gondolkodású gyermekek nagyon korán érdeklődést mutatnak a számok iránt. Szinte mindent megszámlálnak, elsősorban kiváló számlási képességükkel tűnnek ki társaik közül. Természetesen a kiváló számlási képesség nem jelenti azt, hogy a gyermek matematikai tehetséggé válik (Józsa, 2000).

A tehetségazonosítás nem egyszeri alkalom, sokkal inkább egy tehetséggondozási tevékenységbe ágyazott folyamat, amely végigköveti a tehetségigéreteik fejlődését. Minél több forrásból szerzünk információkat a gyermek teljesítményéről, képességeiről, annál megbízhatóbb az azonosítás (Dávid–Hatvani–Héjja–Nagy, 2014).

Azonosítási módszerek

A matematikai tehetség azonosítására, szemben például a zenével, kiválóan használhatóak az IQ- tesztek. A matematikai tehetség, már a születéskor adott, amelyre a megfelelő környezet stimulálóan hat, így már korán jó esély van a felismerésére. Fő irányelvek az azonosításban:

- a) Kisgyermekkorban: térbeli-vizuális játékok, rejtvények.
- b) Objektív képességtesztek használata.
- c) Matematikai feladatok.

d) Geometriai rejtvényekkel jól mérhető az egyes tehetségvonások.

e) Térbeli-vizuális képességeket, memóriát mérő eljárások.

f) Intelligenciatesztek, Raven-féle tesztek segítségével (Kovács-Balogh, 2010:53).

Az elemi számolási készség felmérésére jól használhatóak a DIFER-tesztek (Józsa, 2000). Az szakirodalom alapján a matematikai tehetség azonosításában számos matematikai képességet mérő eljárás geometriai rejtvényből áll, ez az egyik irányelv (Gyarmathy, 2002).

Kutatásom során felkerestem minden pedagógust, aki logikai-matematikai tehetséggondozással is foglalkozik, így 242 fő magyar szakember szemléletét ismerhettem meg a korai matematikai tehetséggel kapcsolatban. Tapasztalataik megismerése, a tehetségazonosítás általuk használt módszereinek feltárása volt az alap a tulajdonságlista elkészítéséhez.

A tehetséggondozással foglalkozó szakemberek (N = 242), megjelölték a logikai-matematikai területen, az általuk

leginkább használt azonosítási módszereket Leggyakrabban a térbeli-vizuális képességekre fókuszáló játékokat, mérőeszközöket alkalmazzák (76%). A matematikai feladatok, geometriai rejtvények szintén használatosak. Ezek az eljárások, valamint az óvodapedagógus jellemzése jól alkalmazható lehet kisgyermekkorban is. (Ebben a korban még jelentősen hagyatkozunk a szülő jellemzésére is.)

(A következő lapszámban folytatjuk.)

DIGITALIZÁCIÓ ÉS ONLINE VILÁG AZ ÓVODÁBAN

Dr. Baracsi Katalin

LL. M családjogi szakjogász, LL. M infokommunikációs szakjogász, internetjogász, közösségimédia-tréner

Sango és az internetjogász az oviban

2022 szeptemberében Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat Egyesített Óvoda vezetésével izgalmas kalandba vágunk. Hat tagóvodájuk (Angyalkert, Hétszín, Napsugár, Ákombákom, Pöttyös, Napraforgó) nagycsoportosaival és óvodapedagógusaival gondolkodtunk együtt a digitális mindennapokról. Mesés-mozgásos, robotikai elemeket tartalmazó interaktív foglalkozásaim során a legkisebbek online szokásait, világát ismertem meg. A hat, egyenként 30-35 perces találkozások az Online Sangoval mesekönyv (1. előző cikk) történeteire épültek, és sok-sok új információt hoztak magukkal.

Az online játékok világa

A nagycsoportos korosztály igazi szakértőnek bizonyult a számítógépes játékok világában. A most népszerű Minecraft, Fortnite, Roblox, de a 18+-os játékok is szóba kerültek. Szívesen játszanak, de a nagyobb korosztályhoz képest itt erősebb a szülői kontroll, időkorlát felállítása.

Egészséges képernyőidő

A gyerekek ismerik és sokuk számára már most kellemetlen a Google Family link vagy más szülői felügyeleti rendszerek használata, több önállóságra vágnak. Meghallgattam olyan történeteket is, hogy valaki este vagy az óvodába indulás előtt reggel titokban tabletezik. Fontosnak tartom, hogy ennél a korosztálynál világos képernyőszabályok legyenek, hiszen az időérzéke még nem olyan mint egy felnőttnek. A korlátlan eszközhasználat pedig negatív irányba befolyásolhatja a pihenőidejét.

Ijesztő és félelemkeltő tartalmak

Egy óvodát leszámítva szinte minden csoportban előkerültek az aktuális horrorfigurák: Bohóc (AZ című film karaktere), Granny, Chucky, Annabelle, Momo, Squid Game maszkos alakjai és a Zöld Lámpás piros-lámpás játék óriás babája. Közel egy éve Huggy Wuggy néven új szereplő jelent meg a digitális színpadon. Ez egy 2021-es horrorvideójáték szereplője (medveszerű, kék

színű, éles fogú karakter), aki a játék kereteiből kilépve még a Youtubekids szűrőjét is becsapva mindenhol beszívárog. Az óvodások rajonganak érte, a szülők és én pedig értetlenül állunk a helyzet előtt. Egy gyerek félelemfeldolgozása más, mint egy felnőtté. Több időre, aktív figyelemre, meghallgatásra és az újbóli biztonság kialakítására van szüksége. Lehet, hogy egy adott pillanatban nem érez semmit, de akár néhány órával vagy héttel később rettegni, szorongani kezd, rémálmai lesznek. Ezek a hatások akár több hónapon keresztül is tarthatnak. Erre biztosan nincs szüksége egy kisgyereknek.

A digitális eszközökkel történő tanuláshoz való jog – gyerekbarát, fejlesztő tartalmak

A dinokról a neten keresgélő Zora meséje volt a legnépszerűbb történet az ovisok körében. Nagyon lelkes dinoszakértő, -rajongó ez a korosztály, és már ők maguk is használják az online felületeket tanulásra. Legyen szó egy meséről, színezőről, táncos videóról, számítógépes játékról, de volt, aki már a netről tanult meg mesét, mondókat, vagy épp egy új receptet próbált ki az anyukájával.

Adatvédelem

A szelfiküldés köré épülő mese feldolgozása igencsak megosztó volt. Voltak olyan csoportok, ahol egyértelmű volt a válasz, hogy